

особливі освітні потреби, розвинути не лише інтелектуальні здібності дитини, але і сприяти вихованню вольових якостей, таких як самостійність, зібраність, зосередженість, усидливість, цілеспрямованість, що зробить істотний вплив на іншому учбовому зайнятті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кибирева Т. Г. Комп'ютерні технології в логопедичній роботі з молодшими школярами. *Логопед.* 2012. № 10. С. 66-70.
2. Одинокова Н. А. Деякі особливості використання комп'ютерних розвиваючих ігор з дошкільнятами, що мають обмежені зорові можливості. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова Серія 20. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. № 20. С. 181-185.
3. Одинокова Н. А. Особливості включення комп'ютерних розвиваючих ігор в зайняття з дошкільнятами з обмеженими можливостями зору. *Сучасні проблеми загальної і корекційної педагогіки і психології дитинства:* Матеріали ІХ Всеросійської з міжнародною участю науково-практичної конференції (23-24 травня 2013г.). Новосибірськ, НГПУ, 2013. С. 189-193.
4. Одинокова Н. А. Корекція і розвиток зорового сприйняття у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку, що мають понижені зорові можливості : учбове посібник. Новосибірськ: ТОВ «ЦСРНИ», 2014. 192 с.
5. Санітарно-епідеміологічні вимоги до пристрою, змісту і організації режиму роботи дошкільних освітніх організацій [Електронний ресурс]. URL: <https://sanpin.yandex>. (дата звернення 24.02.2017).

Кісільова Вікторія Василівна

дефектолог, вища категорія,

КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» № 1 Міської ради
м. Кропивницького

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА В ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОМУ ЦЕНТРІ

У статті проаналізовано особливості корекційно-розвиткової роботи в інклюзивно-ресурсному центрі. Визначено актуальність впровадження інклюзії в сучасному освітньому просторі. Відмічено завдання корекційно-розвиткових послуг в інклюзивно-ресурсному центрі. Окреслено принципи організації корекційно-розвиткової роботи фахівцями інклюзивно-ресурсного центру. Описано методичні вимоги, які необхідно дотримуватися під час складання корекційно-розвивальної програми. Акцентовано увагу на видах корекційних занять, за допомогою яких здійснюють корекційно-розвиткову роботу з дітьми з особливими освітніми потребами роботи в інклюзивно-ресурсному центрі.

Ключові слова: корекційно-розвитковий, робота, учні з особливими освітніми потребами, інклюзивно-ресурсний центр, заняття.

Kisilova Victoria Vasilevna

defectologist of the highest category

KU «Inclusive resource center »№ 1 of the City council

Kropyvnytskyi

CORRECTIONAL AND DEVELOPMENT WORK IN THE INCLUSIVE-RESOURCE CENTER

The article analyzes the features of correctional and developmental work in the inclusive resource center. The relevance of the introduction of inclusion in the modern educational space is determined. The tasks of correctional and development services in the inclusive resource center are noted. The principles of organization of correctional and developmental work by the specialists of the inclusive resource center are outlined. The methodical requirements that must be followed during the preparation of the correctional and development program are described. Emphasis is placed on the types of correctional classes, which are used for correctional and developmental work with children with special educational needs in the inclusive resource center.

Keywords: correctional and developmental, work, students with special educational needs, inclusive resource center, classes.

Постановка проблеми: Сьогодні в Україні відбувається реформація освітнього простору, невід'ємною частиною якого стає інклюзія. Визначений напрям передбачає створення гідних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами, а також впровадження європейських принципів та стандартів життя. Рушійним кроком у впровадженні інклюзії в освітньому просторі стало реформування існуючої системи психолого-медико-педагогічних консультацій (ПМПК) у сучасні інклюзивно-ресурсні центри. Визначені центри мають за мету – допомогу дітям з особливими освітніми потребами отримати якісну освіту та жити повноцінним життям у соціумі.

Актуальність: Корекційно-розвиткова робота є комплексом заходів системного психолого-педагогічного супроводу дитини, що передбачені індивідуальною програмою розвитку (ІПР) і спрямовані на корекцію порушень, шляхом розвитку особистості дитини, її пізнавальної, емоційно-вольової сфери, мовлення, формування необхідних компетенцій із самообслуговування, соціально-побутового, просторового орієнтування тощо.

Ґрунтуючись на дослідженнях багатьох учених-дефектологів різних галузей спеціальної освіти (В. Бондар, С. Миронова, І. Моргуліс, В. Синьов, Б. Тупоногов, О. Хохліна, М. Шеремет та ін.), з'ясовано, що корекція не розглядається як окрема ділянка або додаток до основного змісту роботи, а сполучена з ним. В. Синьов підкреслює, що корекція має специфічне й дуже важливе завдання спеціальних закладів освіти, оскільки від якості корекційно-виховної роботи залежить успішність розвитку компенсаторних процесів у дітей

[5]. Ця категорія пов'язана зі знаходженням педагогічних і лікувальних заходів, спрямованих на поліпшення цілісного процесу розвитку дитини, виправлення цього процесу, виправлення окремих порушень тощо.

Мета статті – проаналізувати особливості корекційно-розвиткової роботи в інклюзивно-ресурсному центрі.

Виклад основного матеріалу. У процесі організації корекційно-розвиткової роботи з дитиною з особливими освітніми потребами необхідно, також, врахувати компенсаторні можливості організму, тобто ті позитивні зміни, що відбуваються у розвитку дитини загалом під впливом цілеспрямованого, організованого навчання.

У психолого-педагогічній літературі визначено, що **компенсація** – відновлення недорозвинених чи порушених психічних функцій, використовуючи збережені чи перебудовуючи частково порушені функції. Так, у компенсації психічних функцій можливе залучення в її реалізацію нових нервових структур, які раніше не брали в цьому участі. Такі структури функціонально об'єднуються на основі розв'язання спільних завдань [2].

Психолого-педагогічний супровід, психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги спрямовані на: соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та відповідних компетенцій; формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти; розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності, становлення особистості.

За результатами комплексної оцінки фахівці інклюзивно-ресурсного центру: визначають напрями та обсяг психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, які надаються дітям з особливими освітніми потребами, та забезпечують їх надання шляхом проведення індивідуальних і групових занять; надають рекомендації щодо складання, виконання, коригування індивідуальної програми розвитку в частині надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, змісту, форм та методів навчання відповідно до потенційних можливостей дитини, створення належних умов для навчання залежно від порушення розвитку дітей з особливими освітніми потребами

(доступність приміщень, особливості облаштування робочого місця, використання технічних засобів тощо).

Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги надаються дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, і не отримують відповідної допомоги або в інклюзивно-ресурсних центрах [3].

Для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг в інклюзивно-ресурсному центрі вводяться такі посади: вчителя-логопеда з розрахунку одна штатна одиниця на 25-30 дітей з порушеннями мовлення або 15-20 дітей з тяжкими порушеннями мовлення, або 15 дітей дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення, або 12 дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення; вчителя-дефектолога з розрахунку одна штатна одиниця на 12-15 дітей з порушеннями слуху / зору / інтелектуального розвитку; практичного психолога з розрахунку одна штатна одиниця на 12-15 дітей, які мають порушення емоційно-вольової сфери / пізнавальних процесів; вчителя-реабілітолога з розрахунку одна штатна одиниця на 12-15 дітей, які мають порушення опорно-рухового апарату.

Задля досягнення позитивних якісних змін у процесі організації корекційно-розвиткової роботи фахівцям ІРЦ необхідно дотримуватися визначених дефектологічною наукою принципів: системності корекційних, профілактичних і розвивальних задач; єдності діагностики та корекції; діяльнісний принцип корекції; врахування вікових та індивідуальних особливостей дитини; комплексності методів психологічного впливу; активного залучення найближчого соціального оточення.

Під час складання корекційно-розвивальної програми необхідно дотримуватись таких методичних вимог: чітко сформулювати основну мету психолого-педагогічної корекційної роботи; виділити коло завдань, які повинні конкретизувати основну мету; визначити зміст корекційних занять, враховуючи структуру порушення та індивідуально-психічні особливості дитини, розвиток провідного виду діяльності; визначити форму роботи з дитиною (групова, сімейна, індивідуальна); підібрати відповідні методи й техніки із врахуванням вікових, інтелектуальних та фізичних можливостей дитини; запланувати форму участі батьків та інших спеціалістів у корекційному процесі; розробити методи

аналізу оцінки динаміки корекційно-розвивального процесу; підготувати приміщення, необхідне обладнання та матеріали [4].

За потреби дітям з особливими освітніми потребами під час корекційної роботи пропонується індивідуальна психологічна корекція, яка обирається в таких випадках: якщо проблеми дитини мають індивідуальний, а не міжособистісний характер; якщо дитина відмовляється працювати в групі внаслідок: недостатнього соціального досвіду, важкого фізичного дефекту, негативного ставлення батьків до групової взаємодії; якщо у дитини є виражені афективні проблеми: висока тривожність, необґрунтовані страхи, невпевненість у собі.

Корекційно-розвиткові послуги в інклюзивно-ресурсних центрах реалізується через корекційні заняття. Індивідуальні корекційні заняття з дітьми з особливими освітніми потребами організуються в тих випадках, коли вирішення корекційних завдань потребує концентрації уваги дефектолога (логопеда, корекційного педагога) на одній дитині, а також під час реалізації індивідуальних корекційних програм для дітей з важкими порушеннями розвитку. Групові заняття уможливають корекцію з декількома дітьми, а також використовувати можливості взаємодії дітей між собою під час заняття [1].

Індивідуальна корекційно-розвивальна програма має встановлювати реалістичні завдання. Якщо завдання далекі від реальності, то програма створює більше негативних моментів (шкільна неуспішність, дисбаланс у співпраці фахівців, незадоволення колективу та батьків і т. ін.). У ході постановки загальних корекційних завдань потрібно враховувати період найближчого і актуального розвитку дитини, планувати як конкретні показники, так і їх можливе відображення в діяльності у подальшому.

Корекційно-розвиткову роботу з дітьми з особливими освітніми потребами реалізують через такі види корекційних занять: ритміку; розвиток мовлення; лікувальну фізкультуру; соціально-побутове орієнтування; корекцію розвитку (пізнавальної, емоційно-вольової сфер); орієнтування у просторі тощо. Корекційно-розвиткові заняття проводяться вчителем-дефектологом (корекційним педагогом) та практичним психологом, залежно від спрямованості корекційного заняття та виду надання психолого-педагогічного супроводу [6].

Кількість годин, відведених на корекційні заняття визначають залежно від психофізіологічних особливостей учня, складності порушення і прописується і індивідуальній програмі розвитку дитини на основі висновку інклюзивно-ресурсного центру. Так, кількість годин корекційно-розвиткових занять на тиждень в середньому становить від 3 до 5 годин, а для незрячих дітей чи учнів з комплексними порушеннями – від 5 до 8 годин. Залежно від віку, психофізіологічних особливостей дитини, складності порушення та виду заняття, групові заняття можуть проводитися із двома-шістьма учнями. За тривалістю групові заняття проводять упродовж 30-40 хвилин, а індивідуальні – упродовж 20-25 хвилин [3].

Висновки. Таким чином, основним напрямком діяльності інклюзивно-ресурсних центрів є організація і проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми з особливими освітніми потребами. Знання особливостей організації корекційно-розвиткової роботи сприятиме ефективному розвитку дитини зазначеної категорії та подальшій інтеграції її у соціумі.

Перспектива дослідження. У розробці системи корекційно-розвиткових занять в інклюзивно-ресурсному центрі для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ворон М., Кавун Ю. Інклюзивна освіта: українські реалії. *Підручник для директора*. 2006. № 6. С. 66–71.
2. Методичні рекомендації щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах у 2015-2016 навчальному році. URL: mirrvoposi.at.ua/Metodrecomend/inkluz.doc
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170588.html
4. Сак Т. В. Індивідуальний навчальний план учня з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі. *Дефектологія*. 2010. № 3. С. 12–16.
5. Синьов В. М. Психологічні закономірності розвитку і соціалізації особистості як теоретико-методологічне підґрунтя розробки виховних і корекційних концепцій. *Актуальні проблеми юридичної психології*. К., 2006. С.15–19.
6. Ярмошук І. На шляху до інклюзивного навчання. *Математика в школі*. 2010. № 1/2. С. 51–54.